

13

CEP
KİTAPLARI

AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

Hazırlayan

Dr. Ömer BOLAT

Uluslararası Ekonomik İlişkiler Uzmanı

MÜSİAD
1990

MÜSTAKİL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

Hazırlayan

Dr. Ömer BOLAT

Uluslararası Ekonomik İlişkiler Uzmanı

Mart 2003
İstanbul

MÜSIAD
1990

MÜSTAKİL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Mecidiye Cad. No: 7/50, Mecidiyeköy - 80310 İstanbul

Tel: (0.212) 213 61 00 (20 hat) Fax: (0.212) 213 78 90 - 216 01 42

e-mail: musiad@musiad.org.tr www: musiad.org.tr

Copyright
Her hakkı Mahfuzdur.

ISBN: 975-7215-37-6

İç Düzen, Kapak: ARTUS
Baskı: ERKAM

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1946

■ **19 Eylül 1946** : İsviçre-Zürih'te bir konuşma yapan İngiliz Devlet adamı Winston Churchill "**Avrupa Konseyi**"nin oluşturulmasını önerdi.

1949

■ **5 Mayıs 1949** : Avrupa Konseyi (merkezi Strasburg'da) kuruldu.

1951

■ **18 Nisan 1951** : Federal Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg Paris'te imzaladıkları bir Antlaşma ile **Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu** (AKÇT)'nu kurdular.

1952

■ **1 Ocak 1952** : AKÇT Antlaşması yürürlüğe girdi.

1957

■ **25 Mart 1957** : AKÇT üyesi altı ülke; Federal Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg bu defa Roma'da imzaladıkları Antlaşma ile **Avrupa Ekonomik Topluluğu** (AET) ve **Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu**'nu (EURATOM) kurdular.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)
OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

1958

■ **1 Ocak 1958** : AET ve EURATOM'u kuran **Roma Antlaşması** yürürlüğe girdi.

1959

■ **Haziran 1959** : Yunanistan AET'ye Ortak üye olmak için başvurdu.

1962

■ **1962** : Avrupa Ekonomik Topluluğu içinde **Ortak Tarım Politikası** oluşturuldu. Böylece üye ülkelerin tarım politikaları tek bir merkezden yönetilmeye başlandı. Bu politikanın temel amaçları; yüksek hedef fiyat ve müdahale alımları ile tarımda arzı arttırıp, çiftçilerin gelirini yükseltmek ; ayrıca ithalatta fark giderici vergi getirip iç piyasayı korumak; ve ihracatta sübvansiyon verip uluslararası pazarda üye ülkelerin tarım ürünlerinin ihracatını arttırmaktır.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN
KRONOLOJİSİ

1959

■ **31 Temmuz 1959** : Türkiye, Yunanistan' dan 1,5 ay sonra AET'ye **ortak üyelik** için resmen başvurdu.

■ **11 Eylül 1959** : AET Bakanlar Konseyi, Ankara ve Atina'nın ortaklık başvurularını kabul etti.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1963

■ **12 Eylül 1963** : Türkiye ile AET'yi bir gümrük birliğine götürecektir ve önsözünde nihai hedefin Türkiye'nin AET'ye tam üyeliğini zikreden Ortaklık Anlaşması (**Ankara Anlaşması**) imzalandı.

1964

■ **1 Aralık 1964** : Türkiye-AET Ortaklık Anlaşması yürürlüğe girdi. Birinci Ortaklık Konseyi toplantısı başladı.

1967

1 Temmuz 1967 : Kurucu üye altı ülkenin imzalamış oldukları "**Füzyon Antlaşması**" sonucu AKÇT, AET ve EURATOM için tek bir Konsey, Komisyon ve Parlamento oluşturuldu. "**Avrupa Toplulukları**" terimi kullanılmaya başlandı.

1968

■ **30 Haziran 1968** : Avrupa Toplulukları'nda gümrük birliği öngörülenden 1,5 yıl önce tamamen tesis edilmiş oldu.

1969

■ **6 Şubat 1969** : Ortaklığın geçiş dönemine ilişkin müzakereler başladı.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

1970

■ **1 Ocak 1970** : AET'nin 12 yıllık geçiş dönemi sona erdi. **Ortak Dış Ticaret Politikası** yürürlüğe konuldu.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1970

■ **23 Kasım 1970** : Türkiye ile AET, aralarında aşamalı olarak bir gümrük birliği kurulmasını öngören **Katma Protokol**'u Brüksel'de imzaladılar. Katma Protokol, 1973 yılından başlayarak bazı mallarda yıllık 12 yıllık, bazılarında 22 yıllık bir geçiş süreci sonunda Gümrük Birliği kurulmasını öneriyordu. Tarım ürünleri ve kömür-demir- çelik ürünleri kapsam dışında bırakıldı.

1972

■ **2 Ocak 1972** : İngiltere, Danimarka ve İrlanda'nın Avrupa Topluluğu'na tam üyelik anlaşmaları imzalandı.

■ **Nisan 1972-Mart 1973** : Toplukta bir Ekonomik ve Parasal Birlik kurma yolunda oluşturulan "**Tünelde Yılan Sistemi**" uluslararası para piyasalarındaki dalgalanmalar karşısında başarısızlığa uğradı ve çöktü.

1973

■ **1 Ocak 1973** : İngiltere, İrlanda ve Danimarka resmen Avrupa Topluluğu üyesi oldular. Böylece AT-9 üyeli oldu. Norveç, 1972'de yaptığı referandumdan hayır oyu çıkınca üye olmadı.

1973

■ **1 Ocak 1973** : Katma Protokol resmen yürürlüğe girdi.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)
OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN
KRONOLOJİSİ

1976

■ **25 Aralık 1976** : Türkiye, tek yanlı bir karar ile Katma Protokol'deki korunma maddesini (60.madde) işletip, gümrük vergisi indirimleri , liberasyon ve Ortak Gümrük Tarifesi (OGT)' ne uyum taahhütlerini durdurdu. Listelerde hiç indirim yapılmadı. O güne kadarki indirimler, 22 yıllık listede yüzde 10 ve 12 yıllık liste yüzde 20, konsolide listede ise yüzde 40'a varmıştı.

1978

■ **5 Aralık 1978** : Avrupa Topluluğu'nun **Brüksel**'de yapılan **Zirve** toplantısında Almanya ve Fransa'nın insiyatifiiyle üye ülkelerin para birimlerinin kendi aralarında ABD dolarına karşı dalgalanmalarını belirli bir marj içinde tutarak istikrar sağlamak amacıyla "**Avrupa Para Sistemi**" oluşturuldu.

1978

■ **4-11 Ekim 1978** : Türkiye AT'ye 5 yıllık plan süresince Türkiye'nin taahhütlerinin dondurulması ve aynı dönem içinde 8 milyar dolarlık yardım yapılması talebinde bulundu.

1979

■ **13 Mart 1979** : Ekonomik ve Parasal Birlik kurma yolunda ikinci deneme olarak bir "**Avrupa Para Sistemi**" işlemeye başladı. **ECU**, AT'nin nosyonel, kaydi para birimi olarak kullanılmaya başlandı.

1979

■ **21 Mayıs 1979** : AT Konseyi, Türkiye'nin isteklerine resmi yanıtını verdi. Muafiyet dönemi kabul edildi. Diğer isteklerin büyük bölümü reddedildi.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

■ **28 Mayıs 1979** : AET, Yunanistan ile tam üyelik anlaşmasını imzaladı.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

■ **20 Haziran 1979** : Türkiye-AT müzakereleri yeniden başladı.

1980

■ **16 Eylül 1980** : Türk ordusunun 12 Eylül'de yönetime el koyup TBMM'yi feshetmesinden sonra, AT Dışişleri Bakanlar Konseyi tarafından yapılan açıklamada, askeri yönetime "zaman kredisi" verildiği ve bu süre içinde Ortaklık Anlaşmanın dondurulmayacağı bildirildi.

1981

■ **1 Ocak 1981** : Yunanistan'ın AT'nda tam üyeliği başladı. AT-10 üyeli oldu.

1981

■ **5 Haziran 1981** : Türkiye-AT Ortaklık Komitesi teknisyenler düzeyinde toplandı.

1982

■ **22 Ocak 1982** : Avrupa Parlamentosu, siyasi partilerin kapatılması, bazı ceza ve tutuklamalar nedeniyle Ortaklık Anlaşmasının askıya alınmasını Konsey ve Komisyon'dan istedi, ilişkiler fiilen donduruldu.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1985

■ **12 Haziran 1985** : İspanya ve Portekiz'in Avrupa Topluluğu'na tam üyelik anlaşmaları imzalandı.

■ **Haziran 1985** : Milano'da (İtalya) yapılan AT Devlet veya Hükümet Başkanları **Zirvesinde** Toplulukta **tek (iç) pazarı** tamamlamak için hazırlanan **Beyaz Kitap** kabul edildi.

■ **1985** : Fransa, Almanya, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg, AB' nin hukuki çerçevesi dışında olarak, kendi ülkelerinde ikamet eden veya seyahat eden kendi vatandaşları veya üçüncü ülke vatandaşlarının serbest dolaşımı ilkesini öngören bir anlaşmayı Lüksemburg'un Schengen kasabasında imzaladılar (**Schengen Anlaşması**). Daha sonra İngiltere ve İrlanda hariç tüm AB üyesi ülkeler Schengen Anlaşmasına katılmışlardır.

■ **Aralık 1985** : Lüksemburg'da yapılan AT Zirvesinde Tek Pazarı tamamlamak için gereken hukuki mevzuatı oluşturan "**Tek Avrupa Senedi**" kabul edildi.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

1986

■ **1 Ocak 1986** : İspanya ve Portekiz'in tam üyeliği başladı. AT-12 üyeli oldu.

■ **17 Şubat 1986** : Tek Avrupa Senedi üye ülkelerce Lahey'de imzalandı.

1987

■ **1 Temmuz 1987** : Tek Avrupa Senedi yürürlüğe girdi.

1988

■ **Haziran 1988** : Hanover'de (Almanya) yapılan AT Zirve toplantısında, Toplulukta bir Ekonomik ve Parasal Birlik kurma hedefi yolunda çalışma yapılması kabul edildi.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1986

■ **16 Eylül 1986** : Türkiye-AT Ortaklık Konseyi toplandı. Böylece 12 Eylül 1980 tarihinden itibaren bu yana siyasi olarak dondurulmuş olan Türkiye-AT ilişkilerinin normalizasyon süreci başladı.

■ **1 Aralık 1986** : Türkiye'nin Ankara Anlaşması ve Katma Protokol hükümlerinden doğan iş gücünün serbest dolaşımı hakkının kullanımı kayden başladı. Ancak AT uygulamaya başlamayı reddetti.

1987

■ **14 Nisan 1987** : Türkiye, tam üyelik için AT'ye resmen başvuruda bulundu.

1988

■ **Kasım 1988** : Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı başkanlığındaki Türk heyeti Brüksel'e giderek, AT Komisyonu'na Türkiye'nin 1992 yılına kadar yapacağı gümrük vergisi indirimleri, konsolide liberasyon ve OGT'ye uyum paketini bildirdi.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

1989

■ **Kasım-Aralık 1989** : Komünizm ve doğu batı bloklaşması çöktü. Doğu Avrupa ülkeleri Sovyet güdümünden çıktılar.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1989

■ **18 Aralık 1989** : Avrupa Topluluğu Komisyonu tarafından Türkiye'nin üyelik başvurusu hakkında hazırlanan **Görüş (Avis)** Brüksel'de Komisyon üyesi Abel Matutes tarafından açıklandı ve Bakanlar Konseyi'ne sunuldu. Komisyon'un Görüş'üne göre: "**Türkiye Topluluğa katılmaya ehil (eligible)** bir ülkedir, ancak ekonomik, siyasi ve sosyal nedenlerle **Topluluk ve Türkiye bu katılmaya hazır değildir.** Türkiye'nin başvurusu ancak 1993'den sonra tekrar ele alınabilecektir. Komisyon ayrıca Ortaklık Anlaşması çerçevesinde ilişkilerin yürütülmesini istedi. Bu kararın anlamı, Türkiye'nin tam üyelik başvurusunun rafa kaldırılması idi.

1990

■ **Kasım 1990** : Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) Nihai Senedi üye ülkelerce Paris'te imzalandı.

1990

■ **5 Şubat 1990** : AT Dışişleri Bakanları Konseyi, Komisyon'un hazırladığı Görüş'ü kabul etti.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

1991

■ **Polonya ve Macaristan** Avrupa Birliği ile “**Avrupa Anlaşmasını**” imzaladılar.

■ **22 Ekim 1991** : Avrupa Topluluğu’ndaki “tek Pazar” mevzuat ve uygulamasının Lihtenştayn, Avusturya, İsviçre, İskandinav ülkeleri ve İzlanda’dan oluşan **EFTA** (Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi)’ya genişleten “**Avrupa Ekonomik Alanı Anlaşmaları**” imzalandı.

1992

■ **7 Şubat 1992** : Avrupa Topluluğu’nda tek para birimi ve ortak bir merkez bankası sistemine dayalı bir “**ekonomik ve parasal birlik**” ile ortak dış politika ve savunma politikası perspektiflerine dayalı “**siyasi birlik**”in kurulmasını öngören Antlaşma (**Maastrecht Antlaşması**) Hollanda’nın Maastricht şehrinde imzalandı.

■ **1992-1993** : AT, altı Doğu Avrupa ülkesi ile sanayi ürünlerinde serbest ticarete dayanan “**Ortaklık Anlaşmaları**” imzaladı.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1991

■ **30 Eylül 1991** : Türkiye ile AT arasında uzun zamandan sonra ilk kez Ortaklık Konseyi toplandı.

1992

■ **9 Kasım 1992** : Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Gümrük Birliği yolunda bütünleşme sürecinin derinleştirilmesini önerdi. Her iki tarafın teknik düzeyde sorunları ortaya koyacağı bir “Gümrük Birliği Yönlendirme Komitesi” kuruldu.

■ **31 Aralık 1992** : Gümrük Birliği’ne hazırlık olarak Türkiye ithalat rejiminde, damga resmi, rihtım rüsumu, ulaştırma altyapı vergisi gibi eş etkili vergileri kaldırarak, korumayı yalnızca gümrük vergileri ve fon kesintilerine bıraktı. Toplam koruma oranı %26 azalmış oldu.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

1993

■ **1 Ocak 1993** : Tek Pazar, AT'nda tesis edilmiş oldu.

■ **21-22 Haziran 1993** : Avrupa Topluluğu'nun **Kopenhag'da** yapılan Devlet ve Hükümet Başkanları **Zirve Toplantısı'nın** sonunda Topluluğa üye olmak isteyen aday ülkelerde aranacak hususlar "**Kopenhag Kriterleri**" başlığı altında belirlendi. Buna göre AT'na üye olmak isteyen bir ülkenin;

■ Çoğulcu demokrasi, hukuk devleti, insan haklarına ve azınlık haklarına saygı esaslarına dayalı bir yönetime sahip olması,

■ İşleyen bir piyasa ekonomisine sahip olması ve uluslararası rekabet şartlarına dayanacak kapasitesi olması,

■ AT'nin politikalarını ve mevzuatını (90.000 sayfa kadar) etkin bir şekilde uygulaması gerekmektedir.

■ **1993** : Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Romanya ve Slovakya Avrupa Birliği ile "**Avrupa Anlaşması**" imzalandılar.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1993

■ **1 Nisan 1993** : Türkiye'nin EFTA ülkeleri ile imzaladığı Serbest Ticaret Bölgesi Anlaşmalarını yürürlüğe girdi.

■ **22 Ekim 1993** : Ortaklık Komitesi, Gümrük Birliği'nin sağlanması için gerekli çalışma programı önerisini hazırladı.

■ **8 Kasım 1993** : Türkiye-AT Ortaklık Konseyi 1980 yılından bu yana ilk kez karar alarak, Gümrük Birliği çerçevesinde ne gibi uyum çalışmalarını yapılması gerektiğini konular itibarı ile saptadı. Türkiye-AB ortaklığı en üst düzeyde yeniden teyid edilerek karşılıklı siyasi irade beyanı yapıldı.

■ **31 Aralık 1993** : Yeni yıl için hazırlanan ithalat rejimi ile Türkiye gümrük birliğine hazırlık olarak AT ve EFTA ülkelerine önemli gümrük vergisi tavizleri tanıdı; 18600 kalem malda Türkiye'nin toplam koruma oranı AT ve EFTA ülkeleri için ortalama %22, diğer üçüncü ülkeler için ortalama %26 oldu.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

1994

■ **30 Mart 1994** : Avusturya, Finlandiya ve İsveç'in Avrupa Topluluğuna tam üyelik anlaşmaları imzalandı.

■ **9-10 Aralık 1994** : Essen'de (Almanya) yapılan **AT Zirve** toplantısına Polonya, Macaristan, Slovakya, Çek Cumhuriyeti, Bulgaristan ve Romanya'nın devlet veya hükümet başkanlarını davet eden üye ülkelerin liderleri bu altı ülkeye AB'ne tam üyelik taahhüdünde bulundular.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1994

■ **Aralık 1994** : TBMM Avrupa Birliği'nin rekabet politikasına uyum için Rekabet Kanunu'nu kabul etti. Kanun uyarınca bir Rekabet Kurulu oluşturulması öngörüldü.

■ **19 Aralık 1994** : Brüksel'de toplanan Ortaklık Konseyi, Gümrük Birliği Çerçeve Anlaşmasının imzalanmasını 6 Mart 1995'deki toplantıya erteledi. AB tarafı Türkiye'den Güneydoğu, Kıbrıs sorunu ve DEP davası konularında taviz şeklinde somut adımlar atmasını istedi.

■ **31 Aralık 1994** : Türkiye Gümrük Birliği'ni tamamlamak için 12-yıllık listedeki mallarda %5 indirim giderek yükümlülüğünü %95'e, 22-yıllık listedeki mallarda %10 indirim giderek yükümlülüğünü %90'a; OGT'ye uyum bakımından ise 12 yıllık listedeki mallarda %10 indirim giderek uyum yükümlülüğünü %90'a, 22 yıllık mallarda %15 indirim giderek uyum yükümlülüğünü %85'e yükseltmiş oldu.

**AVRUPA BİRLİĞİ (AB)
OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ**

**TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN
KRONOLOJİSİ**

Gümrük Vergisi indirimleri yanında, Toplu Konut Fonu Kesintilerinde yapılacak %20'lik indirimle AB ve EFTA ülkeleri için toplam koruma %22-25 nispetinde daha azaltılmış oluyor.

1995

■ **1 Ocak 1995** : Tek Pazar' a (Ortak Pazar) giriş ile yetinmeyen **Avusturya, İsveç, ve Finlandiya Avrupa Birliği' ne resmen üye oldular.** AB' nin üye ülke sayısı 15'e yükseldi. Norveç halkı 28 Kasım 1994'de yapılan referandumda bir kez daha hayır oyu kullanınca Norveç AB'ye üye olmaktan son anda yine vazgeçti.

■ **1 Ocak 1995** : Avrupa Topuluğu bundan böyle **Avrupa Birliği (AB)** olarak adlandırılmaya başlandı.

■ **1995** : Estonya, Litvanya ve Letonya, AB ile ayrı ayrı "**Avrupa Anlaşması**" imzaladılar.

1995

■ **6 Mart 1995** : Türkiye ile AB arasında Gümrük Birliğinin tamamlanması ile ilgili ve Gümrük Birliği döneminde uygulanacak usul, esas ve süreleri belirleyen 1/95 ve 2/95 sayılı kararlar Ortaklık Konseyinin 36. dönem toplantısında kabul edildi.

■ **30 Ekim 1995** : Türkiye - AB Ortaklık Konseyi toplantısında, Türkiye'nin Gümrük Birliği için gereken teknik şartları yerine getirdiği tespit edildi.

■ **1995** : Türkiye Gümrük Birliği'ne uyum kapsamında sınai ve fikri mülkiyet hakları ile marka ve patent koruma kanunu ve tüketicinin korunması kanununu çıkarıp yürürlüğe koydu.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

■ **1995** : Ekonomik ve Parasal Birliğe geçiş aşamaları çerçevesinde Avrupa Merkez Bankasının çekirdeğini oluşturan “Avrupa Para Enstitüsü” Frankfurt’ta kuruldu ve görev başladı. Enstitü’nün başkanlığına Belçikalı Alexander Lamfalussy getirildi.

■ **1995** : 1985’de imzalanan Schengen Anlaşması uyarınca üye ülkeler arasındaki geçişlerde pasaport ve vize kontrollerinin kaldırılmasını müteakiben, AB üyesi ülkeler (İngiltere ve İrlanda hariç) arasında geçerli olmak üzere ortaklaşa belirlenen üçüncü ülkelerin vatandaşlarına uygulanacak ortak vize sistemi (**Schengen Vizesi**) yürürlüğe girdi.

1996

■ **1996** : Slovenya Avrupa Birliği ile “Avrupa Anlaşması” imzaladı.

■ **Mart 1996** : Torino’da (İtalya) yapılan AB liderleri **Zirve toplantısında** AB’nin genişleme sürecinin belirlenmesi ve Maastricht Antlaşmasında değişiklik yapmak ve bu çer-

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

■ **13 Aralık 1995** : Türkiye - AB Ortaklık Konseyinin Gümrük Birliğinin tamamlanması konusundaki 6 Mart 1995 tarih ve 1/95 sayılı kararı Avrupa Parlamentosunda 343 kabul, 149 red ve 36 çekimser oyla kabul edildi.

■ **21 Aralık 1995** : AB ile Türkiye arasında, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) ürünlerini kapsayan Serbest Ticaret Anlaşması parafe edildi.

1996

■ **1 Ocak 1996** : Ortaklıkta 22 yıllık geçiş dönemi tamamlanarak, Türkiye ile AB arasında **Gümrük Birliği** süreci başladı. Böylece iki taraf arasında, sanayi ürünleri ile işlenmiş tarım ürünlerinin sanayi katkı payları üzerinde gümrük vergileri, kotalar, eş etkili fon, vergi vb. kesintiler

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

çevrede tek para birimine geçişe ilişkin şartların belirlenmesi amacıyla bir “**Hükümetlerarası Konferans**” çalışması başlatıldı.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

tamamen kaldırılmış oldu. Türkiye bu ürünlerin üçüncü ülkelerden yaptığı ithalatında da AB'nin Ortak Gümrük Tarifelerini uygulamaya başladı.

■ Türkiye AB'nin Ortak Dış Ticaret Politikası'na, tekstil politikasına hemen uyumu kabul etti. AB'nin rekabet politikasına, fikri ve sınai mülkiyet hakları, patent ve marka mevzuatına, teknik standartlarına 5 yıllık bir geçiş dönemi içinde uymayı taahhüt etti. Türkiye 5 yıl içinde AB'nin üçüncü ülkelerle imzaladığı tüm serbest ticaret anlaşmalarını, işbirliği ve ortaklık anlaşmalarını ilgili ülkelerle müzakere edip uygulamayı kabul etti.

■ **25 Temmuz 1996** : Türkiye ile AB arasında AKÇT ürünleri için bir anlaşma Brüksel'de imzalandı ve anlaşma 1 Ağustos 1996' da yürürlüğe girdi.

■ **1996** : Türkiye, Romanya, Macaristan ve İsrail ile Serbest Ticaret Anlaşmaları imzaladı ve yürürlüğe koydu.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

1997

■ **16-17 Haziran 1997:** Amsterdam'da (Hollanda) yapılan AB Devlet veya Hükümet Başkanları **Zirve Toplantısında** AB'nin genişleme sürecinin başlaması ve 1 Ocak 1999 tarihinde tek para birimi **EURO**'ya geçilmesi teyit edildi.

Ortak Dış Politika ve Savunma Politikası, Adalet ve Güvenlik Politikası ve Maastrecht Antlaşması üzerindeki bazı değişiklikleri ihtiva eden bir antlaşma (**Amsterdam Antlaşması**) imzalandı.

■ **1997 : Ekonomik ve Parasal Birlik** çerçevesinde bütçe açığı, kamu borç stoku ve enflasyon konusunda mali disiplini öngören "**İstikrar ve Büyüme Anlaşması**" yürürlüğe girdi.

■ **12 - 13 Aralık 1997 : Avrupa Birliği'nin Lüksemburg'da** gerçekleştirdiği devlet veya hükümet başkanları **Zirve Toplantısı** sonucunda Çek Cumhuriyeti, Slovenya, Macaristan, Polonya, Slovakya, Romanya, Bulgaristan, Malta, Litvanya, Letonya, Estonya ve Kıbrıs Rum Yönetimi tam

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1997

■ **1997 :** Türkiye, AB'nin imzaladığı Serbest Ticaret ve Ortaklık Anlaşmaları çerçevesinde Litvanya, Estonya, Çek Cumhuriyeti ve Slovenya ile Serbest Ticaret Anlaşmaları imzaladı, Letonya ile de parafe etti.

■ **5 Mart 1997 :** TBMM'ce Aralık 1994'de kabul edilen AB'nin rekabet politikasına uyum amaçlı rekabet kanunu yürürlüğe girdi. Bu kanun uyarınca oluşturulan Rekabet Kurulu göreve başladı.

■ **29 Nisan 1997 :** Türkiye, Avrupa Birliği'ne et ve süt ürünleri dahil bir çok tarım ürünlerinde önemli boyutta gümrük vergisi indirim tavizleri verdi. Türkiye'nin tarım ürünleri AB'ye 1997'den beri gümrük vergisiz ihraç ediliyor, ama Ortak Tarım Politikasının fark giderici vergi ve kısıtlamalarına tabi olmaya devam ediyor.

■ **12-13 Aralık 1997 :** AB'nin **Lüksemburg'da** gerçekleştirdiği **Zirve Toplantısında** 12 ülke tam üyelik için aday ülke

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

üyelik için aday ülkeler olarak belirlendi. Türkiye aday ülke olarak belirtilmedi, **tam üyeliğe ehil olduğu** teyit edildi.

Zirvede ayrıca AB üyesi ülkeler ile aday ülkeleri her yıl araya getirecek bir **Avrupa Daimi Konferansı**'nın kurulması da kararlaştırıldı.

1998

■ **12 Mart 1998** : Avrupa Birliği, Lüksemburg Zirvesi kararına istinaden Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Slovenya ve Estonya ile tam üyelik müzakerelerine resmen başladı. Tam üyelik müzakereleri ekonomik, siyasi ve sosyal alanlarda toplam 29 ayrı dosya üzerinde yürütülüyor.

Ayrıca AB üyesi ülkeler ile aday ülkelerin liderlerinin katıldığı **Avrupa Daimi Konferansı** ilk toplantısını yaptı.

■ **2 Mayıs 1998** : **Maastricht Kriterlerini** yerine getirerek Avrupa ortak para birimi Euro'ya geçecek üye ülkeler belirlendi. İngiltere, İsveç, Dani-

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

olarak belirlenirken, Türkiye liste dışı kaldı ve sadece **tam üyeliğe ehil olduğu** teyit edildi. Türkiye'ye aday ülke statüsü verilmemesine gerekçe olarak, demokra-tikleşme, insan hakları, Güneydoğu'daki sıkıntı, Kıbrıs Sorunu ve Yunanistan ile ilgili ihtilaflar için Lahey'de bulunan Uluslararası Adalet Divanına gitme hususunda yeterince somut adım atmama gösterildi.

1998

■ **1 Ocak 1998** : Türkiye ile AB arasında karşılıklı tarım tavizlerine ilişkin 1/98 sayılı Ortaklık Konseyi kararı yürürlüğe girdi.

■ **3 Mart 1998** : Türkiye - AB ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik olarak AB Komisyonu tarafından hazırlanan **"Türkiye İçin Avrupa Stratejisi"** başlıklı belge açıklandı.

■ **4 Kasım 1998** : AB Komisyonu tarafından hazırlanan ve AB'ye üyelik için belirlenmiş olan Kopenhag Kriterleri ışığında kaydedilen gelişmelere ilişkin komisyon görüşlerini içeren **"Birinci İlerleme Raporu"** yayınlandı.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

marka ve Yunanistan haricindeki **11 üye ülke 1 Ocak 1999'da Euro'ya geçecek.**

Euro'ya geçecek üye ülkelerin milli para birimlerinin Euro karşısındaki sabit kurları açıklandı.

Ayrıca AB liderleri, Avrupa Merkez Başkanı (AMB) olarak Hollanda Merkez Bankası Governörü Wim Duisenberg ile AMB'nin İcra Konseyi üyelerinin atamalarını yaptılar.

■ **1 Temmuz 1998 : Avrupa Merkez Bankası Frankfurt'ta** Avrupa Para Enstitüsü'nün yerine geçerek resmen faaliyete başladı. AMB, Eurozone'da yer alan 11 üye ülke adına ortak para politikasını yürütmekle görevlendirildi. Bankanın temel görevi Eurozone'da fiyat istikrarının korunması, temel aracı da faiz oranlarının belirlenmesidir. Üye ülkelerin ekonomi ve para politikalarının koordinasyonunu sağlayacaktır.

■ **10 Kasım 1998 : Avrupa Birliği,** Kıbrıs Rum Yönetimi ile tam üyelik müzakerelerine başladı.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

1998

Maastricht Kriterleri:

■ **Enflasyon Oranı:** Bir üye ülkenin yıllık ortalama enflasyon oranı, en düşük enflasyon oranına sahip üç üye ülkenin enflasyon oranları ortalamasını 1,5 puandan fazla geçmemelidir.

■ **Bütçe Açığı:** Üye ülke bütçe açığı, GSYİH' in % 3' ünü aşmamalıdır.

■ **Faiz Oranı:** Bir üye ülkenin uzun vadeli devlet tahvil faiz oranı, en düşük üç üye ülkenin faiz oranları ortalamasını 2 puandan fazla geçmemelidir.

■ **Kamu Borçları:** Bir üye ülkenin kamu borcu, GSYİH'nin % 60'ının geçmemelidir. Bu oran aşıyor ise, düşürülmesi için ciddi çabalar gösterilmelidir.

■ **Döviz Kurları:** Para birliğine girecek üye ülkenin para birimi, Avrupa Para Sistemi bünyesindeki Döviz Kuru mekanizmasına dahil olmalı ve son iki yılda normal dalgalanma marjı içinde bulunmalıdır.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

■ **1 Temmuz 1998** : Avrupa Merkez Bankası Frankfurt'ta Avrupa Para Enstitüsü'nün yerine geçerek resmen faaliyete başladı. AMB, Eurozone' da yer alan 11 üye ülke adına ortak para politikasını yürütmekle görevlendirildi. Bankanın temel görevi Eurozone'da fiyat istikrarının korunması, temel aracı da faiz oranlarının belirlenmesidir. Üye ülkelerin ekonomi ve para politikalarının koordinasyonunu sağlayacaktır.

■ **10 Kasım 1998** : Avrupa Birliği, Kıbrıs Rum Yönetimi ile tam üyelik müzakerelerine başladı.

1999

■ **1 Ocak 1999** : Avrupa ortak para birimi "Euro" kaydi para (hesap birimi) olarak işlem görmeye başladı. 1 Euro = 1,1667 ABD Doları olarak ilan edildi. Euro'ya geçiş yapan ve Maastricht Kriterlerini yerine getiren 11 AB üyesi ülke = Avusturya, Belçika, Finlandiya, Fransa, Almanya, İrlanda, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz ve İspanya'dır. Yunanistan, İngiltere, İsveç ve Danimarka ise Euro bölgesi dışında kaldılar.

1 Ocak 1999 tarihinden itibaren döviz işlemleri Euro ile

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1999

■ **13 Ekim 1999** : AB Komisyonu'nun Türkiye'nin AB'ye üyeliği için Kopenhag kriterleri ışığında kaydedilen gelişmelere ilişkin komisyon görüşlerini içeren "İkinci İlerleme Raporu" yayınlandı.

■ **11-12 Aralık 1999** : Helsinki'de gerçekleştirilen Avrupa Birliği Zirve Toplantısında Türkiye'ye aday ülke statüsü tanındı. Ancak Türkiye'den tam üyelik müzakerelerine başlayabilmesi için Kopenhag kriterlerini yerine getirmesi

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

yapılmaya ve temel ekonomik göstergeler Euro üzerinden açıklanmaya başlandı.

■ **1 Mayıs 1999** : Amsterdam Antlaşması yürürlüğe girdi.

■ **25 Mart 1999** : Berlin’de (Almanya) yapılan **AB Liderler Zirve** toplantısında, **AB’nin** genişleme öncesinde **2000-2006 dönemi için yıllık bütçesi ve aday ülkelere katılım öncesi yapılacak mali yardım paketi** konusunda anlaşmaya varıldı.

■ **11-12 Aralık 1999** : **Helsinki’de** (Finlandiya) yapılan **AB Liderler Zirve** toplantısında Bulgaristan, Litvanya, Letonya, Malta, Romanya ve Slovakya ile tam üyelik müzakerelerinin başlatılması kararlaştırıldı.

Helsinki Zirvesinde ayrıca **13. aday ülke olarak Türkiye’nin adaylığı** ilan edildi. Kopenhag kriterlerini yerine getirmesi halinde Türkiye ile tam üyelik müzakerelerinin başlatılacağı belirtildi.

Zirve sonuç bildirisinde ayrıca, Kıbrıs Rum Yönetimi ile tam üyelik müzakerelerinin sonuçlandırılmasının, **Kıbrıs’ta** iki taraf arasında bir anlaşma sağlanması şartına bağlanamayacağı teyit edildi.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

ve Yunanistan ile ilgili ihtilaflarını 2004 sonuna kadar çözemese Lahey’deki Uluslararası Adalet Divanına gitmesi istendi.

Helsinki Zirvesi sonuç bildirisinde Türkiye’ye aday ülke statüsü verilmesi yanında, ayrıca Kıbrıs’ta Türk ve Rum tarafları arasında bir anlaşma olup olmamasının, AB’nin Kıbrıs Rum Yönetimi ile sürdürdüğü tam üyelik müzakerelerini sonuçlandırmasına engel teşkil edemeyeceği belirtildi. Bu ifade, Türkiye’ye aday üyelik statüsü karşılığında, Kıbrıs konusunda verilmiş ciddi bir taviz anlamına geldi.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

1999

■ **1999** : Maastricht ve Amsterdam Antlaşmalarında öngörülen **Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nın (AGSP)** hayata geçirilmesi hususunda üye ülkeler 2003 yılı ortasına kadar 60.000 kişilik bir **Avrupa Ordusu'nun** kurulmasını kabul ettiler. Buna göre 60 gün içinde görev yerine intikal edecek ve orada en az 1 yıl kalabilecek kapasitede olacak Avrupa Ordusu insani yardım ve silahlı barış gücü gibi amaçlarla görevlendirilecektir. NATO'nun planlaması ve kaynaklarından yararlandırılması öngörülen Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası ile ilgili olarak, Türkiye bir NATO ülkesi olarak AGSP'nin dışında bırakılacağı gibi haklı bir endişeyle Avrupa Ordusu'nun NATO'nun planlama ve kaynaklarından yararlanmasını uzun süre veto etti.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

2000

■ **Şubat 2000** : AB'nin Helsinki Zirvesinde alınan karar uyarınca AB, Bulgaristan, Litvanya, Letonya, Malta, Romanya ve Slovakya ile tam üyelik müzakerelerini başlattı.

■ **29 Eylül 2000**: Danimarka halkı Euro'ya girme hususunda yapılan referandum sonucunda %53 ile hayır dedi.

■ **Ekim 2000** : Euro, uluslararası para piyasalarında ABD Doları karşısında en düşük değeri olan 0,823 Cente kadar geriledi.

■ **7-9 Aralık 2000** : Fransa'nın Nice şehrinde yapılan **AB Liderler Zirvesi** sonucunda, 15 üye ülke ve 12 aday ülkenin (Türkiye hariç tutuldu) AB Komisyonu ve Avrupa Parlamentosundaki üye sayıları dağılımı ile AB Konseyi'nde karar almadaki oy ağırlıklarını yeniden belirleyen kapsamlı bir Antlaşma (**Nice Antlaşması**) kabul edildi.

Nice Zirve toplantısında ayrıca aday ülkeler ile yürütülen tam üyelik müzakereleri için bir yol haritası da kabul edildi.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

2000

■ **2000** : Avrupa Birliği ile tam üyelik müzakereleri öncesi Kopenhag kriterleri bağlamında uyum çalışmalarını koordine etmek üzere **Başbakanlığa** bağlı "**Avrupa Birliği Genel Sekreterliği**" oluşturuldu.

■ **13 Ekim 2000** : AB Komisyonu Türkiye'nin adaylığı ile ilgili olarak gelişmeleri ihtiva eden "**Üçüncü İlerleme Raporu**" nu açıkladı.

■ **8 Kasım 2000** : Türkiye'ye Helsinki Zirve toplantısında aday üyelik statüsü verilmesi üzerine, AB Komisyonu Türkiye'nin Kopenhag kriterlerini nasıl gerçekleştireceğini öngören bir yol haritası niteliğinde bir "**Katılım Ortaklığı Belgesi**" (KOB) hazırladı.

■ **7-9 Aralık 2000** : Nice'de yapılan **AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirve Toplantısında**, AB Komisyonu'nca hazırlanan Türkiye'nin aday üyelikte yol haritası olan **Katılım Ortaklığı Belgesi** kabul edildi ve Türkiye'ye sunulması kararlaştırıldı.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

2001

■ **1 Ocak 2001** : Maastricht Kriterleri şartını yerine getiren Yunanistan tek para birimi Euro'ya geçti.

■ **7 Haziran 2001** : AB üyesi 15 ülkenin parlamentoları ve ya halkoyu ile onaylanması gereken Nice Antlaşması'na **İrlanda halkı hayır dedi**. Yapılan referandumda İrlanda halkı %54 hayır oyuna karşı %46 evet ile Nice Antlaşmasını onaylamayı reddetti.

■ **14-15 Aralık 2001** : Belçika'nın ev sahipliğinde Brüksel yakınındaki **Laeken'de** yapılan **AB Zirve Toplantısında** AB'nin geleceği ve kurumsal reformlar konusunda öneriler paketi hazırlayacak **"Avrupa Konvansiyonu"** nun kurulması ve çalışmaya başlaması kararlaştırıldı. Konvansiyona 15 üye ülke ve Türkiye dahil 13 aday ülkeden temsilciler davet edildi. Avrupa Konvansiyonu'nun başkanlığına Fransa eski Cumhurbaşkanı Valery Giscard d'Estaing getirildi.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

2001

■ **19 Mart 2001** : T.C. Hükümeti Türkiye'nin AB müktesebatına uyumu ve AB'nin sunduğu Katılım Ortaklığı Belgesi kapsamında Kopenhag Kriterlerini yerine getirmek için ortaya konan mevzuat ihtiyaçlarına cevap niteliğindeki **"Ulusal Programı" (UP)** kabul etti ve AB Komisyonu yetkililerine sundu.

■ **Ekim 2001** : TBMM, Kopenhag kriterlerini yerine getirme kapsamında, düşünce ve ifade hürriyeti ile siyasi partilerin kapatılmasının zorlaştırılması gibi alanlarda kısmi iyileştirmeler getiren Anayasa değişikliklerini kabul etti. AB Komisyonu bu değişiklikleri yetersiz buldu.

■ **13 Kasım 2001** : AB Komisyonu Türkiye'nin aday üyelikte kaydettiği gelişmelere ilişkin **"Dördüncü İlerleme Raporu"**nu yayınladı.

■ **14-15 Aralık 2001** : AB Devlet veya Hükümet Başkanlarının **Laeken (Brüksel) Zirve toplantısında**, Türkiye'nin almış olduğu ilerleme ışığında

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

Türkiye ile tam üyelik müzakerelerini açma zamanının yaklaştığı belirtildi. Ayrıca Avrupa'nın geleceği ve kurumsal reform çalışması konusunda bir öneriler paketi hazırlayacak olan "Avrupa Konvansiyonu" çalışmalarına üye ülkeler yanında, aday ülkelerin tamamı ve Türkiye'den temsilciler (veto hakkı olmadan, 3 temsilci) davet edildi.

2002

■ **1 Ocak 2002 :** Avrupa ortak para birimi **Euro** 12 üye ülkede resmen tedavüle girerek, banknot ve madeni para olarak **kullanılmaya başlandı.** Euro ile birlikte kullanılabilir olacak üye ülkelerin milli para birimleri en geç iki ay içinde tedavülden tamamen çekilmiş olacaklar. Mark, Frank, Florin gibi paraların tarihe karışacağı 28 Şubat 2002'den itibaren Euro, 12 üye ülkede geçerli tek ortak para birimi olarak kullanılacak.

■ **1 Mart 2002 :** Eurozone içinde yer alan 12 üye ülkede yalnızca Euro tedavüle dolaşıyor ve günlük yaşamda kullanılıyor.

2002

■ **Ocak 2002 :** Kopenhag kriterlerini yerine getirme kapsamında TBMM tarafından kabul edilen Anayasal değişikliklerin kanunlara ve mevzuata uyumu için gerekli kanun değişiklikleri gerçekleştirildi.

■ **3 Ağustos 2002 :** TBMM, yaklaşan AB Komisyonu İnceleme Raporu ve Kopenhag'daki AB Zirve Toplantısı öncesinde, Kopenhag kriterlerine uyum için 12 maddeden oluşan kapsamlı bir **Anayasal Değişiklik Uyum Paketini** kabul etti. Pakette özetle; idam cezasının kaldırılması, düşünce ve ifade hürriyetinin genişletilmesi, dernekler kanununda kolaylıklar getiril-

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

■ **21 Ekim 2002** : Nice Antlaşmasının onaylanması için İrlanda'da yapılan ikinci referandum sonucunda **İrlanda halkı** bu defa %37 hayır oyu-na karşı %63 evet oyuyla **Nice Antlaşmasını onayladı**. Referandumdan hayır çıksa idi, AB'ye yeni 10 üye ülkenin katılması mümkün olamayacaktı.

■ **25-26 Ekim 2002** : Avrupa Birliği'nin Brüksel'de yapılan Zirve toplantısında AB bütçesine %50' lik bir yük oluşturan Ortak Tarım Politikasının reform edilmesi çabalarına direnen Fransa, Almanya'yı ikna ederek, Ortak Tarım Politikası yıllık bütçesinin 2013'e kadar bir nevi dondurulmasını sağladı. Fransa - Almanya işbirliğine İngiltere tepki gösterdi.

■ **12-13 Aralık 2002**: AB liderlerinin Kopenhag'da (Danimarka) katıldığı Zirve toplantısında, Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Malta, Slovenya, Estonya, Litvanya, Letonya ve Kıbrıs Rum Yönetimi dahil 10 aday ülkenin tam üyelik anlaşmaları kabul edildi. Bulgaristan

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

mesi, cemaat vakıflarına taşınmaz mal edinme kolaylığı sağlanması, ana dilde öğrenim için özel kurslar açılması ve anadilde yayın özgürlüğü gibi hususlarda anayasal değişiklikler yer aldı.

■ **11 Ekim 2002** : AB Komisyonu tarafından 13 aday ülke için hazırlanıp açıklanan İlerleme Raporlarının Türkiye ile ilgili bölümünde (**Beşinci İlerleme Raporu**), Türkiye ile tam üyelik müzakerelerini başlatmak için tarih önerisinde bulunulmadı. Türkiye'nin 3 Ağustosta yapılan Anayasal Uyum Paketi ile önemli ilerlemeler sağladığı, ama siyasi kriterleri tam olarak yerine getirmediği belirtildi. Tarih verme konusunun Kopenhag Zirvesine bırakıldığı raporda, temel hak ve özgürlüklerdeki kısıtlamaların devam ettiği, fikir suçlarının hala hapiste olduğu, MGK'nın ve ordunun siyasi yönetimdeki rolünün devam ettiği ve yolsuzluklar vurgulandı.

■ **Kasım-Aralık 2002** : 3 Kasım 2002 genel seçimlerinden sonra tek başına iktidara gelen Adalet ve Kalkınma Parti-

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

ve Romanya ile tam üyelik müzakerelerinin sürdürülmesine ve muhtemelen 2007'de tam üyeliklerinin gerçekleştirilmesine karar verildi.

Zirvede, **Kıbrıs'da** Türk ve Rum kesimleri arasında 28 Şubat 2003 tarihine kadar bir anlaşmaya varılması halinde, Türk kesiminin de Rumlarla aynı şartlarda AB üyeliğine dahil edilmesi kararlaştırıldı.

Genişleme süreci ile ilgili tarihi **Kopenhag Zirve toplantısında** aday ülke olarak Kopenhag kriterlerini tam olarak yerine getirmediği görüşüyle **Türkiye'ye tam üyelik müzakerelerine başlama tarihi verilmemiştir**. Bunun yerine Türkiye'nin siyasi, ekonomik ve sosyal reformlara devam etmesi ve AB Komisyonunun raporu ve önerisi temelinde, Aralık 2004'te toplanacak AB liderlerinin Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini karşıladığına karar vermesi durumunda, AB'nin Türkiye ile tam üyelik müzakerelerini geciktirmeden başlatacağı açıklandı.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

si üst yönetimi 15 AB üyesi ülkeyi tek tek ziyaret ederek, Kopenhag Zirvesinde AB'nin Türkiye ile tam üyelik müzakerelerini başlatma tarihi vermesi için lobi çalışması yaptı.

■ **10-11 Aralık 2002** : 3 Kasım seçimlerinden sonra oluşan TBMM, AB Uyum Paketini kabul etti. Pakette, siyasi partiler kanunu ve milletvekili seçim kanunundaki değişiklikler, dernek kurma özgürlüğünün genişletilmesi, yargının işlevselliği ve dilekçe hakkı gibi konularda yeni hükümler yer almaktadır.

■ **12-13 Aralık 2002** : AB liderlerinin **Kopenhag'daki Zirve Toplantısında**, 10 aday ülke ile yapılan tam üyelik anlaşmaları kabul edildi. Bulgaristan ve Romanya'ya 1 Ocak 2007' de tam üyelik için yeşil ışık yakıldı. Ancak **AB Türkiye'nin tüm çabalarına rağmen tam üyelik müzakerelerinin başlatılması için Türkiye'ye bir tarih vermedi**.

Sonuç bildirisinde, **"AB Komisyonu'nun raporu ve önerisi temelinde, 2004 Aralık ayında AB liderlerinin Tür-**

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

■ **12-13 Aralık 2002** : Kopenhag zirvesinde ayrıca bir NATO üyesi ülke olan Türkiye'nin vetosu nedeniyle 3 yıldan bu yana bekletilen “Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası”nın yürürlüğe konulması, Türkiye'nin vetosunu kaldırmasıyla gerçekleşti.

■ **Aralık 2002** : Euro, üç yıldır ABD Doları karşısındaki güçsüzlüğünü yenerek uluslararası piyasalarda 1=1 paritesini geçti ve 1 Euro = 1,08 Dolara kadar yükseldi.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

kiye'nin Kopenhag Siyasi kriterlerini karşıladığına karar vermesi durumunda, AB'nin Türkiye ile müzakereleri geciktirmeden başlatma çağı” kaydedildi. Bildiride Türkiye'nin ekonomik, siyasi ve sosyal reformlara devam etmesi ve bunları uygulamaya yansıtması istendi.

AB liderleri ayrıca Türkiye ile gümrük birliğinin derinleştirileceğini ve genişletileceğini, Türkiye'ye katılım öncesi mali yardımın artırılacağını belirttiler. Bu arada, Sonuç Bildirisine ek olarak yayınlanan ve 15 üye ülke ile yeni üye olacak 10 ülkenin imzaladığı “Tek Avrupa” başlıklı belgede “genişleme süreci, Türkiye'yi de kapsayacak dönüşü olmayan bir süreç” olarak nitelendi.

Kıbrıs Rum Yönetiminin AB üyeliğine kabul edildiği Kopenhag Zirve Toplantısında adada Türk ve Rum kesimleri arasında 28 Şubat 2003 tarihine kadar bir anlaşma sağlandığı takdirde, kuzeydeki Türk yönetiminin de Rumlarla birlikte tam üyeliğe kabul edileceği vurgulandı.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

2003

■ **16 Nisan 2003** : Kopenhag Zirve Toplantısında üyeliğe kabul edilen 10 üye ülkenin AB'ye tam üyelik anlaşmaları, AB Dönem Başkanı Yunanistan'ın başkenti **Atina**'da üye ülkeler ve yeni üye ülkelerin devlet veya hükümet başkanları tarafından törenle imzalanacak. Anlaşmaların gerek 15 üye ülkenin, gerekse aday ülkelerin parlamentolarınca onaylanması gerekecek.

■ **Haziran 2003** : Valery Giscard d'Estaing başkanlığındaki Avrupa Konvansiyonu çalışmalarını tamamlayacak ve Avrupa Birliğinin yapısını ve kurumlarını önemli ölçüde değiştirecek yeni bir AB Antlaşması taslağını dönem başkanı Yunanistan'ın **Selanik** şehrinde yapılacak **Zirve toplantısında** AB liderlerine sunacak. Selanik Zirve toplantısında AB liderlerinin, yeni Antlaşma taslağını incelemek amacıyla üye ülkelerin temsilcilerinden oluşacak bir Hükümetlerarası Konferans çalışmasını başlatmaları bekleniyor.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

2003

■ **Nisan 2003** : AB Komisyonu tarafından hazırlanmakta olan ve Türkiye'nin aday üyeliği ile ilgili olarak AB'nin yeni yaklaşımını ve beklentilerini ortaya koyan yeni "**Katılım Ortaklığı Belgesi (KOB)**" açıklanacak.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) OLUŞUMUNUN KRONOLOJİSİ

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN KRONOLOJİSİ

■ **Aralık 2003** : AB' nin kurumsal yapısını ve işleyişini önemli ölçüde değiştirecek AB'nin yeni Anayasasının (**Roma Antlaşması II**) dönem başkanı İtalya' nın başkenti **Roma**'da düzenlenecek **AB Zirve** toplantısında imzalanması bekleniyor.

2004

■ **1 Mayıs 2004** : Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Malta, Slovenya, Estonya, Litvanya, Letonya ve Kıbrıs Rum Yönetimi'nin AB'ye üyelikleri resmen yürürlüğe girecek. **AB-25 üyeli bir blok** olacak. Nüfusu 379 milyondan 455 milyona çıkacak.

■ **Haziran 2004** : 25 üyeli AB' de **Avrupa Parlamentosu** için tek turlu seçimler yapılacak.

2007

■ **1 Ocak 2007** : Bulgaristan ve Romanya muhtemelen Avrupa Birliği' ne resmen üye olacaklar.

MÜSİAD
1990

MÜSTAKİL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ
Mecidiye Caddesi No: 7/50, Mecidiyeköy 80310 İstanbul
Tel: (0.212) 213 61 00 (20 hat) Fax: (0.212) 213 78 90 - 216 01 42
Web: www.musiad.org.tr e-mail: musiad@musiad.org.tr